

Young people's understanding of altruism in social relations (A study among young students in Tehran)

Omid Abolfathy*

Ghorbanali Saboktakin Rizi**

Abstract

This research was conducted with the aim of understanding the interpretation of the meaning of altruism as well as the areas affecting altruism in social relations among young people in a qualitative method with thematic analysis technique. Data collection was done by snowball method with 41 young people in different disciplines with semi-structured interviews. After examining the texts of the interviews and thematic analysis, 8 main themes were obtained, which are: responsibility, Social tolerance, social belonging, equality of opportunities, and multiculturalism, patriotism, social hope, and meritocracy. Only the theme of high patriotism and the sense of altruism in social relations is not acceptable. The importance of reciprocity and attention to it increases social cohesion and constructive social life, and to improve and increase reciprocity in the structural field, it is necessary to recognize and interact between the demands of young people and decision-making centers at macro levels and create conditions to respond to the needs of the times and We are forward-looking.

Keywords: Altruism, youth, social relations, Qualitative method, thematic analysis.

* phd candidate of sociology, specialization: Investigating Iran's Social Issues, Faculty of Literature and Humanities, Kharazmi University, karaj, iran (Corresponding Author), omidabolfathy20@gmail.com

** Associate professor of Department the of Sociology, Faculty of Literature and Humanities, Kharazmi University, karaj, iran, Saboktakingh@khu.ac.ir

Date received: 09/02/2024, Date of acceptance: 16/09/2024

Introduction

Social life is always dependent on rituals and frameworks, and the most important principles and characteristics of social life can be the understanding and perception of people from social relations. In other words, constructive social life refers to constructive social relations. In this regard, dynamic social relations are meaningful with criteria such as: selflessness, benevolence, responsibility, worthy thoughts and actions, etc. However, statistics and research data do not show acceptable conditions regarding human principles and standards in social relations. Social researchers agree that social ethics in our society have been shaken. In the new age, the necessity and importance of reciprocity increases. Altruism increases emotional links between people in social relationships.

Research Question And Hypothesis

The urban space is the space of inequalities, the space of competition, commoditized social relations, calculations, instrumental reason, the trend of objectification and economic inequalities, which raises the following question: what is the necessity, importance and place of Altruism in such space and conditions? In the continuation of young people's understanding of Altruism in social relations? What is the young people's assessment of the opportunities and areas that affect reciprocity in social relations?

Materials & Methods

The current research has an exploratory nature, which was carried out with the aim of discovering and interpreting the understanding of Altruism from the perspective of young people in different disciplines. The method of data collection was semi-structured in-depth interview and qualitative method and thematic analysis technique, which tried to reach categories based on the ideas, thoughts and life experiences of young people in the text and social fields. The samples were collected by snowball method with 41 young people in different disciplines with semi-structured interviews.

Discussion & Result

The present study was conducted with the aim of understanding the interpretation of the meaning of being different among young people, after examining the texts of the interviews and analyzing the content of 8 main themes, which are: responsibility of

3 Abstract

the first theme, social tolerance of the second theme, Social belonging is the third theme, equality of opportunities is the fourth theme, multiculturalism is the fifth theme, patriotism is the sixth theme, social hope is the seventh theme, and meritocracy is the eighth theme. Research data shows that reciprocity is low. The responsibility of citizens as an important personality trait and an important factor for change, but the results of many researches at the country level indicate the low level of responsibility in the different strata.

Regarding social tolerance, issues such as: economic issues, concern for providing basic needs, security, freedom of speech, cause a negative impact on social relations, which brings other consequences such as: self-destruction, aggression and despair. In this regard, the low level of belonging to the city, for example, among the citizens of Tehran, indicates the fact that people do not have a sense of responsibility and cognitive obligation towards their place of living, and in such a situation, people lose their emotional connections to other people's issues. Among other topics related to altruism, equality of opportunities, of course, with a little tolerance, social justice can also be mentioned. In the national survey of values and attitudes of Iranians, the idea of social justice in Iran has decreased and is associated with pessimism.

Regarding the theme of social hope, despite the vital importance of social hope, statistics and figures show the critical nature and low level of social hope. Iranian society has gradually faced the very worrying reality of despair, and social hope has decreased compared to the past and is still moving in a decreasing trend. Among the themes related to altruism, only the theme of patriotism where the available data shows that the theme of patriotism is high.

Conclusion

In order to improve and increase reciprocity in the structural field, we need interaction between the demands of the youth and the decision-making centers at the macro levels, as well as recognizing the wishes and needs of the youth and creating conditions to move in the direction of responding to the needs of the time and the future. In addition to the practical field of sharing the demands of young people in the theoretical and theoretical fields to increase altruism, we need to pay attention to methods and theories that are effective in altruism. Altruism is formed from the combination of agency and structure, and although the agency of young people in social fields has increased compared to the past, the increase and improvement of

altruism in the social relations of young people is also affected by the functioning of social structures. The theme of social tolerance, the theme of equality of opportunities, the theme of cultural pluralism and the theme of meritocracy show the diversity in the world of young people and it is very important that different opinions and ideas can compete with each other in conditions based on reasoning and dialogue. Plural is a suitable way to respond to the conditions and needs of the time.

Bibliography

- Abdollahi, Mohammad & Amini, Soheideh (1386) A Sociological Analysis of Altruism in Iran (A Case Study of Tehran) – Iranian Sociology [in Persian]
- Ahmadi, Sirous (1388) Examination of Altruism in Everyday Social Relations and Its Influencing Factors – Journal of Iranian Sociology [in Persian]
- Akhound-Feiz, Leila & Zakayi, Mohammad Saeed (1395) Transformation of the Meaning of Happiness Across Life Course Transitions: A Study Among Women in Kerman – Quarterly Journal of Welfare Planning and Social Development [in Persian]
- Adrisi, Afsaneh (1401) Sense of Belonging to the City and Subjective Well-Being of Tehran's Citizens: An Urban Sociological Study – Urban Sociological Studies [in Persian]
- Afrasiabi, Hossein & Jahangiri, Jahangir (1390) A Study of Shiraz Families on the Factors and Consequences of Tolerance – Applied Sociology [in Persian]
- Afshani, Seyed Alireza & Jafari, Zeynab (1395) The Relationship Between Social Capital and Hope for the Future among Students of Yazd University – Journal of Social Sciences [in Persian]
- Alam, Abdolrahman (1379) Foundations of Political Science – Nashr-e-Ni, Tehran [in Persian]
- Amirpanahi, Mohammad & Malmir, Mahdi (1397) Surveying Social Hope in Iran (Secondary Analysis of the Social, Cultural, and Ethical Status Survey) – Social Work Research Quarterly [in Persian]
- Amini, Mojgan; Saadati & Bagheri, Arzu (1401) Determinants of Job-Related Future Hope in Tehran – Quarterly Journal of Welfare Planning and Social Development [in Persian]
- Baghbani, Saeed (1398) Rentierism Threats in the Political Development of the Islamic Republic of Iran – Quarterly Journal of Social Development [in Persian]
- Bakhtiar Nasrabadi, Ameneh & Bakhtiar Nasrabadi, Hassanali (1390) An Analysis of People-Centered Urban Space and Its Relation to Civic Behavior – Applied Sociology [in Persian]
- Beheshti, Seyed Samad & Haghmoradi, Mohammad (1396) Feeling of Belonging to Iran among Iranian Ethnic Groups – Applied Sociology [in Persian]
- Beyan, Shapur (1400) Social Factors Influencing Social Tolerance: A Case Study of Ahvaz – Quarterly Journal of Social Development [in Persian]
- Boren, Brad & Coplovitz (1965) The Structure of Psychological Well-Being – University of Chicago Press

5 Abstract

- Coser, Lewis (1379) *The Lives and Thought of the Great Sociologists* – Translated by Mohsen Salasi, Elmī Publications, Tehran [in Persian]
- Delavar, Ali (1394) *Explaining the Psychological and Social Factors on the Altruistic Behavior of School-Building Philanthropists* – Educational Psychology [in Persian]
- Deylini, Tim (1394) *Classical Theories of Sociology* – Translated by Behrang Sediqi & Vahid Tolouei, Nashr-e-Ni, Tehran [in Persian]
- Egilmez, Eda (2017) *Altruism and Popularity* – International Journal Methodology, 3(2), 65–74. <http://www.ijem.com>
- Elliott, Anthony & Turner, Brian (1397) *Perspectives in Contemporary Social Theory* – Translated by Farhang Ershad, Sociologists' Publishing, Tehran [in Persian]
- Farhadi, Morteza (1388) *Reflection of Religious Teachings in Iranian Culture and the Foundations of Non-Aligned Otherness* – Journal of Social Sciences [in Persian]
- Firoozjaeyan, Ali Asghar & Farzam, Nazanin (1395) *Cultural Capital and Social Tolerance (Testing a Mimic Model)* – Quarterly Journal of Social Development [in Persian]
- Golchin, Masoud & Hosseini, Mohammad Reza (1395) *An Empirical Analysis of the Relationship Between Social Factors and Propensity for Altruistic Behaviors: A Case Study of Citizens of Hamedan* – Urban Sociological Studies [in Persian]
- Hemmati, Reza (1393) *A Sociological Analysis of the Status of Civic Culture and Its Determinants (Case Study: City of Ivan)* – Quarterly Journal of Welfare Planning and Social Development [in Persian]
- Kazemi, Abbas & Rezaei, Mohammad (1388) *The Undisciplined City and the Constraints on the Emergence of Citizenship in Iran* – Journal of Social Studies of Iran [in Persian]
- Keldi, Alireza (1400) *Analysis of the State of Social Ethics with Emphasis on Social Responsibility (City of Tehran)* – Sociological Study [in Persian]
- Koohi, Kamal (1395) *The Impact of Organizational Health on Social Responsibility (Staff of Tabriz University)* – Quarterly Journal of Social Development [in Persian]
- Mardani Valandani, Maryam (1394) *The Relationship Between Altruism and Religiosity/Religious Orientation* – Journal of Applied Ethics Research [in Persian]
- Mattis, Jacqueline S. (2009) *The Social Production of Altruism: Motivations for Caring Action in a Low-Income Urban Community* – Department of Applied Psychology, New York University
- Mirzaei Malkian, Mohammad & Tavakoli, Zohreh (1397) *A Study of Social Ethics among Citizens of Kerman* – Journal of Social Studies of Iran [in Persian]
- Moyyed Hekmat, Nahid (1391) *Prominent Cultural Values in Persian Proverbs and Figurative Expressions* – Publications of the Institute for Humanities and Cultural Studies [in Persian]
- Moyyed Hekmat, Nahid; Mohammadi, Bijan & Hashemi Fesharki, Maryam (1393) *Dominant Cultural Values in Lifestyles: A Case Study of Tehran* – Cultural Sociology Research, Institute for Humanities and Cultural Studies, 5(3), Autumn 1393 [in Persian]
- Nozdari, Hamzeh (1394) *Analysis of Neighborhood Conflicts and Some of Their Consequences in Tehran* – Study of Social Issues in Iran [in Persian]

- Nikkhah, Hedayatollah & Aqa Malayi, Sahar (1399) The Role of Citizens in Confronting Environmental Crises – Study of Social Issues in Iran [in Persian]
- Rahman Seresht, Hossein & Shojaei, Mohammad Hossein (1395) The Impact of Altruism and Conflict in Relationships on Organizational Learning Capacity among Staff at Allameh Tabataba'i University – Journal of Leadership and Educational Management Research [in Persian]
- Rorty, Richard (1991) Objectivity, Relativism and Truth – Philosophical Papers, Vol. 1, Cambridge University [in English]
- Rorty, Richard (2007) Philosophy as Cultural Politics – Cambridge University Press, Cambridge [in English]
- Sadeghi Jafari, Javad & Yazdkhasti, Behjat (1397) An Analysis of the Sense of Belonging in a Changing Iranian Society and Its Influencing Factors (Tehran) – Journal of Iranian Sociology [in Persian]
- Sampaio, Leonardo Rodrigues (2018) Altruism and Empathy in Situations Involving Unpredictability – Universidade Federal do Vale do São Francisco, Brazil
- Sepah Mansour, Mozghan & Mahdavi Najm Abadi, Zahra (1396) Structural Equation Modeling of the Relationship Between Altruism and Empathy with Spirituality Orientation among Students – Journal of Social Psychology Research [in Persian]
- Shiani, Maliheh & Fateminia, Siavash (1388) The Level of Awareness of Tehran Citizens about Civic Rights and Responsibilities – Yās Strategy [in Persian]
- Vosoughi, Mansour & Azkia, Mostafa (1397) Modernism in the City and Its Relationship with Altruistic Ethics among Citizens: A Case Study of Youth in Mashhad – Urban Sociological Studies [in Persian]
- Yazdan Panah, Leila & Hekmat, Fatemeh (1393) Factors Affecting the Social Responsibility of Youth (Students of Shahid Bahonar University of Kerman) – Study of Social Issues in Iran [in Persian]
- Yıldırım, Nail (2016) A Qualitative Analysis of Altruism (Selflessness): Views of Headmasters in Turkey – Journal of Education and Training Studies. URL: <http://jets.redfame.com>

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط اجتماعی (پژوهشی در میان دانشجویان جوان شهر تهران)

امید ابوالفتحی*

قربانعلی سبکتکین ریزی**

چکیده

این پژوهش با هدف فهم تفسیری از معنای دگرخواهی و همینطور زمینه‌های تاثیر گذار بر دگرخواهی در روابط اجتماعی میان جوانان به روش کیفی با تکنیک تحلیل مضمون انجام شد. گردآوری داده‌ها به روش گلوله برفی با تعداد ۴۱ نفر از جوانان در رشته‌های مختلف با مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام گردید. پس از بررسی متون مصاحبه‌ها و تحلیل مضمون ۸ مضمون اصلی که عبارتند از: مسئولیت‌پذیری، مدارای اجتماعی، تعلق اجتماعی، برابری فرصتها، تکثرفرهنگی، میهن‌پرستی، امید اجتماعی و شایسته‌محوری حاصل شد. فقط مضمون میهن‌پرستی در حد بالا و اینکه حس دگرخواهی در روابط اجتماعی در حد نازل می‌باشد. اهمیت دگرخواهی و توجه به آن موجب افزایش انسجام اجتماعی و حیات اجتماعی سازنده می‌گردد که برای بهبود و افزایش دگرخواهی در حوزه ساختاری نیازمند تشخیص و همکنشی میان خواسته‌های جوانان و مراکز تصمیم‌گیری در سطوح کلان و ایجاد شرایط برای پاسخ‌دهی به نیازهای زمانه و آینده‌نگری هستیم.

کلیدواژه‌ها: دگرخواهی، جوانی، روابط اجتماعی، روش کیفی، تحلیل مضمون.

* دانشجوی دوره دکتری جامعه‌شناسی، گرایش بررسی مسایل اجتماعی ایران، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران
(نویسنده مسئول)، omidabolfathy20@gmail.com

** دانشیار جامعه‌شناسی، عضو هیات علمی گروه جامعه‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه خوارزمی، کرج، ایران، Saboktakingh@khu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۲۰، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۲۶

۱. مقدمه

همواره حیات اجتماعی به آیین‌ها و چارچوب‌های وابسته می‌باشد که از مهمترین اصول و مشخصه‌های حیات اجتماعی می‌توان به فهم و برداشت انسان‌ها از روابط اجتماعی اشاره کرد. به معنای دیگر حیات اجتماعی سازنده به روابط اجتماعی سازنده برمی‌گردد. در همین راستا روابط اجتماعی پویا با معیارهای همچون: ازخودگذشتگی، خیرخواهی، مسئولیت‌پذیری، پندار و کردار شایسته و ... معنا می‌یابد. با این وصف آمارها و داده‌های پژوهشی نشان از شرایط قابل قبول در مورد اصول و معیارهای انسانی در روابط اجتماعی ندارند. پژوهشگران اجتماعی در این مورد که اخلاق اجتماعی در جامعه ما متزلزل شده اشتراک نظر دارند و با مواردی همچون: سقوط اخلاقی (ارشاد، ۱۳۹۴)، تنزل اخلاق (داوری اردکانی، ۱۳۹۵)، بی‌بنیان شدن اخلاق (عبدالکریمی، ۱۳۹۴)، بی‌معنا شدن اخلاق (پیران، ۱۳۹۵)، انحلال اخلاق (تاجیک، ۱۳۹۸) و مباحث دیگری همچون: افول سرمایه اجتماعی، کاهش اعتماد اجتماعی و تمایل به قانون‌گریزی که از شرایط نابسامان موجود حکایت می‌کنند و درباره علل و راهبردهای تعدیل برای بهبود شرایط موجود اشتراک نظر وجود ندارد (میرزایی ملکیان، ۱۳۹۷: ۲). مهمترین مشخصه روابط در فضای شهری بار عاطفی کمتر، عقلانیت، حساسگری و سست شدن روابط اجتماعی می‌باشد (گلچین، ۱۳۹۵: ۱۲). از نظر سی‌رایت میلز نیز امروزه یکی از مسایل مهم اجتماعی کاهش حس دگرخواهی که در جوامع شهری بیشتر ملموس می‌باشد (سپاه منصور، ۳: ۱۳۹۶).

در روزگار نو ضرورت و اهمیت دگرخواهی بیشتر می‌شود چرا که در فضای شهری افراد همدیگر را نمی‌شناسند، پیوند خونی با یکدیگر ندارند، احساس تعهدی نسبت به دیگران ندارند و به نظر می‌رسد تمایل به دگرخواهی در روابط روزمره اجتماعی شهری در حال کاهش می‌باشد (احمدی، ۱۳۸۸: ۳). زیمیل در مقاله کلان‌شهر و حیات ذهنی سیطره اقتصاد پولی در شهرهای بزرگ را موجب خودمحوری و کاهش دگرخواهی در فضای شهری می‌داند (نوذری، ۱۳۹۴: ۱۵). رابرت پارک نیز معتقد بود با گسترش فضای شهری روابط غیر مستقیم جایگزین روابط مستقیم و چهره به چهره می‌شود و تلاش برای رسیدن به منافع شخصی، رفتارهای احساسی و عاطفی را کمتر می‌کند (احمدی، ۱۳۸۸: ۴). در همین راستا همزمان با شکل‌گیری نظام‌های مدرن، قواعد اخلاقی و هنجارهای مرتبط شکل نگرفته که برای نمونه تهران شهری متناقض با نظام مدرن و رفتارهای غیرقاعده و نابهنجار که به شهری بی‌انضباط بدل شده است (کاظمی، ۱۳۸۸: ۳).

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتکین ریزی) ۹

تاریخ عواطف همان تاریخ شکل گیری تدریجی استعداد دگرخواهی که مقدس ترین احساس ها و بالاترین سعادت ها دگرخواهی می باشد (فرهادی، ۱۳۸۸: ۸). تاثیرهای مثبت اجتماعی دگرخواهی بسیار بیشتر از حد تصور می باشد چرا که دگرخواهی یکی از مهمترین تلاش های طرفداران علم در شکل گیری جامعه شناسی بوده است (همان، ۹۱: ۱۳۸۸). در همین راستا نیگل (۱۹۷۰) عنصر مشترک اخلاق را دگرخواهی می داند که فرد را به رفع نیازهای دیگران سوق می دهد (گلچین، ۱۳۹۵: ۸).

دگرخواهی، پیوندهای عاطفی و احساسی میان افراد در روابط اجتماعی را افزایش می دهد، دگرخواهی می تواند در فهم و درک دیگران کارساز باشد. کنش های دگر خواهانه در زمره کنش های قرار می گیرند که موجب اثرگذاری مثبت بر پویایی حیات اجتماعی و به دلیل اهمیت بسیاری که در مناسباتهای اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی دارند بررسی چرایی و چرایی چنین کنش های ضرورت و پراهمیت به نظر می رسد (عبداللهی، ۱۳۸۷: ۳).

در روزگار نو با گسترش فردیت اهمیت مساله دگرخواهی بیشتر می شود و البته دگرخواهی گرایشی که در وجود انسان ها وجود دارد و نکته مهم اینکه عوامل و شرایط اجتماعی دگردوستی را بیشتر و کمتر می کند. دگرخواهی کنشی انسانی که در همه زمان ها و مکان ها ارزشی انسانی و جهانی، عامل مهمی برای فرهیختگی، موجب حس ارزشمندی و مفید بودن، موجب شادی و آرامش درونی، انسجام اجتماعی و همینطور رضایت از زندگی می گردد. دگرخواهی علاوه بر ابعاد مادی شامل ابعاد معنوی و روحی و همینطور موجب کاهش هزینه ها و آسیبهای اجتماعی خواهد شد. دگرخواهی یعنی دیگران را دیدن، دیگران را شنیدن، دیگران را فهم کردن و همدلی اجتماعی با دیگران. پیش فرض و تفاوتی وجود دارد میان فضاهای کوچک سنتی و فضاهای بزرگتر شهری که در فضاهای کوچکتر به دلیل گروه "مای" نافذتر و قوی تر، دگرخواهی بیشتر اما زندگی در فضای شهری، تجارب و آثار گوناگونی از جمله به روی روابط جنسی، روابط کاری، روابط خانوادگی، روابط دوستانه دارد و در فضای شهری "مای" جمعی یک دست نیست و منعکس کننده منافع فردی می باشد تا منافع جمعی و بنابراین در فضای شهری از مهمترین مسائل را می توان خودخواهی و فردگرایی معرفی کرد؛ فضای شهری فضای نابرابریها، فضای رقابتها، روابط اجتماعی کالایی شده، حسابگری ها، عقل ابزاری، رواج عینیت یافتگی

و نابرابری‌های اقتصادی که در ادامه چنین سئوالی به ذهن متبادر می‌شود که دگرخواهی در چنین فضا و شرایط چه ضرورت، اهمیت و جایگاهی دارد؟

دگرخواهی را می‌توان به عنوان ارزشی فرهنگی و انسانی لحاظ کرد که نتایج مطلوب و سازنده بر سلامت اجتماعی، انسجام اجتماعی، نظم اجتماعی و حتی امید اجتماعی خواهد داشت. در همین راستا بخش عظیمی از جامعه ایران جوان و جوانان از امیدهای فلات ایران که به دلیل پتانسیل‌های بالا نقش و اثرگذاری بسیار مهمی می‌توانند در بهبود امور از جمله در گسترش هر چه بیشتر دگرخواهی داشته باشند و دگرخواهی عامل بسیار سازنده حیاتی و انسانی در روابط اجتماعی خواهد شد. تا امروز پژوهش‌های بسیار محدودی در مورد دگرخواهی انجام شده که بیشتر مبتنی بر روش پیمایش و در موارد محدود مبتنی بر روش کیفی که بررسی‌ها نشان می‌دهد در پژوهش‌های کیفی، تعداد نمونه‌های کیفی در حد نازل بودند. اما در این مطالعه علاوه بر ادامه مسیر پژوهش‌های انجام شده قبلی همچنین نشان داد که با افزایش بیشتری از نمونه‌ها، ابعاد تکمیلی و در عین حال "ناشناخته دیگری" از دگردوستی به شکل "مضمون" حاصل گردید که در پژوهش‌های قبلی دیده نشده و بنابراین در این پژوهش تلاش بر آن گردید که با انتخاب روش کیفی و تکنیک تحلیل محتوا به سوال اصلی پژوهش: فهم جوان‌ها از دگرخواهی در روابط اجتماعی و در شرح و تفسیر این مساله به ارزیابی جوان‌ها از فرصت‌ها و زمینه‌های اثرگذار بر دگرخواهی در روابط اجتماعی پرداخته شود. بر این مبنا در مقاله حاضر نخست به ارائه مبانی مفهومی و نظری، سپس پیشینه پژوهش، پس از آن روش پژوهش، در مرحله بعد ارائه یافته‌ها و در ادامه جمع‌بندی ارائه می‌شود.

۲. مبانی مفهومی و نظری

دگرخواهی ترجمه واژه آلتروئیسم که از ریشه آلترا به معنای (غیر، دیگر، دیگری) گرفته شده و بیانگر رفتاری که هدفش سود رساندن به دیگران می‌باشد (سپاه منصور، ۱۳۹۶: ۳). در علوم اجتماعی آگوست کنت نخستین مرتبه مفهوم دگرخواهی را بکار برد و معتقد بر اینکه در هر انسانی دو نیروی مجزا وجود دارد، یکی معطوف به خود و برای منافع فردی و دیگری معطوف به دیگران که دگرخواهی نام دارد و دگرخواهی بنیان زندگی در جامعه می‌باشد. کانت علاوه بر اینکه به وظایف انسان نسبت به خودش اهمیت می‌دهد بر وظایف انسان نسبت به دیگران نیز تاکید دارد و از دو دسته عمده وظایف نام می‌برد. درمورد اول

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتکین ریزی) ۱۱

انسان مبنای انگیزه های فردی و در مورد دوم مبنای خیراندیشی به دیگران احساس مسئولیت می کند و اگر کاری برای دیگری مبنای خیرخواهی انجام می دهد به دلیل الزام می باشد و برخاسته از قلب نیست (احمدی، ۴ و ۲: ۱۳۸۸).

دگرخواهی تعاریف گوناگونی دارد، بروم (۲۰۰۶) دگرخواهی را عملی می داند که فرد از آرامش خود می کاهد تا رفاه و آرامش دیگران را افزایش دهد. کنش دگر دوستانه بیانگر ارزش های اجتماعی دیگر همچون: عدالت، برابری و خیرخواهی برای دیگران می باشد و در مقایسه با سایر انواع کنش ها جایگاه برتری دارد. در چنین شرایطی فرد همه انسان ها را از خود می داند و نسبت به آنها احساس تعهد و مسئولیت می کند (عبداللهی، ۴: ۱۳۸۷).

از مفاهیم نزدیک به دگرخواهی، مفهوم همدلی که توسط آدلر (۱۹۵۸) شکل گرفت و به وسیله راجرز (۱۹۵۹) گسترش یافت؛ حالت همدلی و یا همدلی نمودن در بردارنده درک نسبی از دنیای درونی فرد دیگر به همراه ابعاد عاطفی می باشد و افرادی که از فهم همدلی بالایی برخوردار هستند احساس و عواطف دگرخواهی بیشتری نشان می دهند و در همین راستا باتسون، داندان، آکرمن، بتوکل و بیتزچ (۱۹۸۱) در نظریه همدلی معتقدند افرادی که در رویارویی با شرایط اضطراری قادر باشند خود را به جای فرد نیازمند بگذارند و همدلی کنند، دارای توانایی همدردی و بیشتر احتمال دارد که رفتار دگرخواهانه داشته باشند؛ همدلی مبنای تعریف تامپسون (۲۰۰۱) پیش زمینه اصلی دگرخواهی و توانایی تجربه و درک آنچه دیگران احساس می کنند می باشد (سپاه منصور، ۴: ۱۳۹۶). نکته بسیار مهم اینکه در زندگی هر فردی، دیگران مهم و یا دیگران تعمیم یافته وجود دارند که بر داشتن حس و نگرش دگرخواهی تاثیرگذاری مهمی دارند (ذکایی، ۱۸: ۱۳۷۶). مبنای نظر دورکهایم چنانچه خواستار حفظ نظم در جامعه باشیم باید فردگرایی اخلاقی جایگزین فردگرایی خودخواهانه گردد و ارزشهای انسانی حاکم شود تا شاهد نگرش ها و رفتارهای دگرخواهی باشیم (کاظمی، ۴: ۱۳۸۸).

به نظر بارتال (۱۹۹۹) دگرخواهی شرایطی را شامل می شود که به دیگری سود برساند، داوطلبانه باشد، با نیت انسانی همراه باشد و دگرخواهی یک ارزش والای انسانی که انتظار قدردانی نباید داشت. (رحمان سرشت، ۷: ۱۳۹۵). پیلاوین و چارنگ (۱۹۹۹) برآن هستند که افراد دگرخواه تمایل به ریسک پذیری بالا دارند و ریسک پذیری و دگرخواهی ارتباط متقابل با هم دارند چرا که افراد همونوع دوست مشتاقانه به دنبال آسایش و امنیت دیگران هستند (همان: ۱۱). به اعتقاد لاتانه و دارلی (۱۹۷۰)، رفتار دگرخواهی

هنگامی شکل می‌گیرد که فرد در رویارویی با شرایط حساس و اضطراری به تمام مراحل مربوطه جواب مثبت بدهد. به معنای دیگر متوجه شرایط حساس شده و سپس شرایط را تفسیر و در ادامه مسئولیت را بر عهده گرفته و راه کمک رسانی را فهم و تصمیم به مداخله کند. برخی نظریه پردازان در تبیین دگرخواهی به نقش هنجارهای اجتماعی اشاره می‌کنند و معتقدند که رفتارهای دگرخواهی به درونی سازی هنجار انصاف بر می‌گردد و بدون هیچگونه انتظار و چشم داشت (احمدی ، ۴ : ۱۳۸۸).

اتزیونی در کتاب بعد اخلاقی تاکید دارد که برخی انسانها، در تصمیم ها و انتخاب وسایل نیل به اهداف از ارزش های عاطفی پیروی می کنند و نه از هزینه - فایده ؛ و دگرخواهی را می توان به عنوان انگیزه و نوعی حالت ذهنی دانست که تعامل گرایی نمادین را برجسته می کند و با نیت و از روی اختیار و انتخاب داوطلبانه انجام می شود و مبنای تئوری یادگیری اجتماعی تاکید بر یادگیری کنش دگرخواهی دارد (ذکایی ، ۱۲ : ۱۳۷۶). مقصود از دگرخواهی برجسته شدن این گرایش در سطح نظام شخصیت و نظام کنش می باشد به گونه ای که انسان افراد غریبه و غیردوست را دشمن نپندارد. به عبارتی غریبه مترادف دشمن تلقی نگردد و با چنین رویکردی دامنه و تداوم دوستی بیشتر می شود. کنش دگردوستانه تحت تاثیر سرمایه اجتماعی می باشد زیرا افراد مشارکت کننده در انجمن های گوناگون که از اعتماد تعمیم یافته بیشتری برخوردار هستند به فعالیت های دگردوستانه بیشتر مبادرت می ورزند(عبدالهی، ۷: ۱۳۸۷).

در اندیشه مید نیز به مانند کولی خود فرد از رهگذر روابطش با دیگران، در متن و درکنشهای اجتماعی - ارتباطی شکل می‌گیرد ، آگاهی نیز طی عمل پدید می‌آید. مفهوم دگرخواهی در اندیشه مید متضمن نگرش و نوعی کردار که همراه تعهد قلبی و احسان کردن به دیگران می باشد(تیم دیلینی، ۲۷۹: ۱۳۹۴). مبنای اندیشه پاره تو به دو ته نشست مرتبط با دگرخواهی می توان اشاره کرد. ته نشست بقا که از قلمرو گرایی، میهن پرستی، همبستگی، آزادی، رفاه و از نوع انسان حکایت می کند. همینطور ته نشست عاطفه جامعه پذیری به معنای خیرخواهی برای دیگران؛ پاره تو این عاطفه را نیروهای نظام اجتماعی ، رفتار عالی نوع پرستانه ، ریاضت و حس گذشت از خود برای دیگران می داند(کوزر ، ۵۱۸ : ۱۳۷۹).

۳. مروری بر پژوهش‌های انجام‌شده

با وارد کردن و جستجوی کلید واژه‌های همچون: جوانی، جوانان، دگردوستی، دگرخواهی و هم‌نوع دوستی در فصل‌نامه‌های معتبر علوم اجتماعی و حتی دیگر فصل‌نامه‌ها، پژوهش‌های "مرتبط موضوعی" انتخاب شدند که بررسی‌ها نشان می‌دهد در بیشتر موارد مبتنی بر روش پیمایش و در موارد محدودی مبتنی بر روش کیفی و در پژوهش‌های کیفی، تعداد نمونه‌های کیفی در حد نازلی بودند.

یافته‌های تجربی عبداللّهی (۱۳۸۷) با تحلیل جامعه‌شناختی دگردوستی در شهر تهران به روش پیمایش نشان دادند که سرمایه اجتماعی، باورهای دگردوستانه و دینداری مناسکی در تعیین کنش‌های دگردوستانه سهم بسیاری دارند. داده‌های پژوهش شیبانی (۱۳۸۸) به روش پیمایش نشان می‌دهد که شهروندی برای نسبت قابل توجهی از افراد معنادار نبوده و حتی آگاهی نسبت به حقوق، عمل به وظایف و برخورداری از احساس شهروندی با عوامل بازدارنده‌ای مواجه می‌باشد. مطالعه احمدی (۱۳۸۸) به روش پیمایش به بررسی دگردوستی در روابط روزمره اجتماعی در شهر یاسوج که داده‌ها نشان دادند میان سن و نوع دوستی رابطه معناداری وجود ندارد، همین‌طور میان نوع جنس، تحصیلات، شرایط تاهل و نوع دوستی رابطه معناداری نیست. نکته مهم اینکه هرچه مسئولیت‌پذیری اجتماعی بیشتر، تمایل به هم‌نوع دوستی بیشتر می‌شود.

بختیاری نصرآبادی (۱۳۹۰) با تحلیلی بر فضای شهری مردم‌گرا و رابطه آن با رفتار شهروندی به روش پیمایش میان ۱۸۴ نفر از دانشجویان شهر اصفهان نشان داد که فضاهای مردم‌گرا، حس جوانمردی و وجدان شهروندی، حس تعلق‌پذیری و مسئولیت اجتماعی را نیز افزایش می‌دهد. سروش (۱۳۹۱) به روش پیمایش به بررسی دگرخواهی و اعتماد اجتماعی میان نوجوانان شهر شیراز پرداخت که یافته‌ها نشان دادند: این دو متغیر با هم رابطه و یکدیگر را تقویت می‌کنند. بنابراین برای افزایش دگرخواهی باید به ارتقای اعتماد اجتماعی توجه تا موجب افزایش عدالت گردد. همتی (۱۳۹۱) با مطالعه جامعه‌شناختی از وضعیت فرهنگ شهروندی به روش پیمایش در شهر ایوان نشان داد که احساس آنومی یکی از مهمترین متغیرهای که با فرهنگ شهروندی رابطه منفی دارد بگونه‌ای که بحران‌های اقتصادی زمینه را برای احساس آنومی بیشتر می‌کند و در شرایط آنومی وفاداری به ارزش‌ها، باورها، هنجارها و دگر دوستی کمتر می‌شود.

در همین راستا پژوهش موید حکمت (۱۳۹۳) به روش پیمایش در شهر تهران به دو پرسش چیستی و چرایی وجود گزیده ای از ارزش های غالب در سبک زندگی پرداخت. نتایج نشان داد که میان ارزش های موجود در جامعه با ارزش های آرمانی تفاوت وجود دارد به گونه ای که از یکسو بارزترین ارزش ها در سبک زندگی ارزش های مربوط به ظاهرگرایی و شامل: چشم و هم چشمی، خودنمایی، دورویی و در مقابل ارزش های دگرگرایانه از جمله همدلی و قدرشناسی کمترین ارزشها هستند. هما زنجانی زاده (۱۳۹۳) با روش نظریه زمینه ای در میان جوانان شهر مشهد با نمونه ای فقط به تعداد ده نفر به این نتایج رسید که جوانان به دلایل عواطف انسانی، ارزش ها و باورهای که در آنها درونی شده در شرایط بحرانی اقدام به کنش های دگردوستانه می کنند که نتیجه آن رضایت از خود و تقویت انسجام اجتماعی می شود. مریم مردانی (۱۳۹۴) با پژوهش میان دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز به روش پیمایش نشان داد که میان دگردوستی و باورهای دینی رابطه مثبتی وجود دارد. گلچین (۱۳۹۵) به روش پیمایش به بررسی عوامل موثر بر گرایش به رفتارهای هممنوع دوستانه در شهر همدان پرداخت و نتایج نشان دادند: دینداری، اعتماد اجتماعی، همدلی، مسئولیت پذیری موجب افزایش گرایش به دگرخواهی و در مقابل احساس انومی، شهرگرایی و فردگرایی خودمدارانه موجب کاهش گرایش به رفتار هممنوع دوستانه می شوند.

در مطالعه رحمان سرشت (۱۳۹۵) نوع دوستی و رفتار سازمانی میان کارکنان دانشگاه علامه به روش پیمایش، داده ها نشان دادند اشخاصی که گرایش به دگرخواهی دارند، توانایی بیشتری برای خلاقیت و ریسک پذیری دارند؛ همینطور در وظایف سازمانی موجب تعامل سازنده با همکاران و مراجعه کنندگان می گردد. در پژوهش مژگان سپاه منصور (۱۳۹۶) با روش معادله های ساختاری در بیش از ۶ هزار دانشجوی به مساله دگردوستی پرداخت، میان دگردوستی و گرایش به معنویت رابطه مثبت معناداری وجود دارد و همینطور میان دگردوستی و اثرپذیری عاطفی نیز رابطه وجود دارد. پژوهش وثوقی (۱۳۹۷) به روش پیمایش میان جوانان مشهد نشان می دهد که میزان تحمل در روابط اجتماعی و همچنین فعالیتهای دگردوستانه بسیار پایین که نشان از بحران اخلاقی شرایط موجود دارد. پژوهش صدرنبوی (۱۴۰۱) نشان داد افرادی که دارای نگرش دگردوستی بالایی هستند حتی نسبت به محیط زیست و حفظ آن احساس مسئولیت می کنند.

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتکین ریزی) ۱۵

مبنای پژوهش های ژاکلین متیس (۲۰۰۵)، جنیفر ساکس (۲۰۱۵)، نیل یلدریم (۲۰۱۶)، ادا اگیلمز (۲۰۱۶)، فیلکوفسکی و کوچرن (۲۰۱۶)، لئوناردو سامپایو (۲۰۱۸)، کلی وانگ (۲۰۲۰)، کیم اکارت (۲۰۲۰)، در مجموع به نقش و اهمیت دولت رفاه، آموزش پایه از دوره کودکی و اینکه ترویج فرهنگ هم نوع دوستی در اقتصاد غیر دولتی بهتر از اقتصاد دولتی شکل می گیرد.

بررسی ها نشان می دهد در بیشتر موارد مبتنی بر روش پیمایش و در موارد محدودی مبتنی بر روش کیفی و در پژوهش های کیفی، تعداد نمونه های کیفی در حد نازلی بودند. اما آنچه که در این مطالعه مورد نظر می باشد، قرار به اینکه از رویکرد کیفی و تحلیل مضمون به کشف و بررسی بیشتری از "ابعاد ناشناخته" دگرخواهی در روابط اجتماعی پرداخته شود.

۴. روش پژوهش

پژوهش حاضر ماهیتی اکتشافی دارد که با هدف کشف و تفسیری از فهم دگرخواهی از دیدگاه جوانان در رشته های مختلف انجام گردید. روش گردآوری داده ها با مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته و به روش کیفی و تکنیک تحلیل مضمون انجام شد که تلاش بر آن بود تا بر اساس ایده ها، اندیشه ها و تجارب زیستی جوان ها در متن و میدان های اجتماعی به مقوله ها رسید.

برای مصاحبه و جمع آوری داده از روش نمونه گیری گلوله برفی تا رسیدن به اشباع نظری و با ۴۱ نفر مصاحبه تیمه ساختار یافته انجام شد. از میان دانشگاه های فنی و مهندسی شهر تهران، دانشگاه امیرکبیر و از میان دانشگاه های علوم انسانی شهر تهران، دانشگاه علامه و از میان دانشگاه های علوم پزشکی شهر تهران، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی که ۱۱ مصاحبه فردی با جوانان (پسر) و ۱۸ مصاحبه فردی با جوانان (دختر) و ۴ مصاحبه گروهی شامل: ۲ نفر پسر ۲ نفر دختر، ۳ نفر دختر، ۶ نفر ترکیبی (۴ دختر و ۲ پسر) انجام شد. مدت زمان مصاحبه های انجام شده از ۴۵ دقیقه تا ۹۵ دقیقه در تناوب بود. تعیین دامنه نسبی دوره جوانی با توجه به شرایط فرهنگی، اجتماعی کشورها نسبی بوده که مبنای رویکردهای مدیریتی هر کشور تعیین می شود. برای مثال در ایران وزارت کشور دامنه سنی ۱۸ تا ۳۵ سالگی را دامنه سنی جوانان در نظر گرفته است (لیدا آخوند فیض، ۱۰: ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر، فهم جوانان از مفهوم دگردوستی در محدوده سنی ۱۸ تا ۳۵ سال

دانشجویان مد نظر قرار گرفت و در ادامه ترکیب مصاحبه‌ها و برخی از مشخصه‌های مصاحبه‌شوندگان به قرار زیر می‌باشد.

زن/مرد	سن	رشته تحصیلی	دوره تحصیلی	وضعیت تاهل
زن	۱۸	پرستاری	کارشناسی	مجرد
زن (گروه ۲)	۱۹	شیمی	کارشناسی	مجرد
مرد (گروه ۱)	۲۰	مکانیک	کارشناسی	مجرد
زن	۲۱	کامپیوتر	کارشناسی	مجرد
مرد (گروه ۴)	۲۱	نفت	کارشناسی	مجرد
زن	۲۲	حقوق	کارشناسی	مجرد
زن (گروه ۲)	۲۲	مهندسی نساجی	کارشناسی	مجرد
زن (گروه ۳)	۲۲	شیمی	کارشناسی	مجرد
زن	۲۴	علوم آزمایشگاه	کارشناسی	متاهل
زن	۲۴	پرستاری	کارشناسی	مجرد
زن (گروه ۳)	۲۴	شیمی	کارشناسی ارشد	مجرد
زن (گروه ۳)	۲۴	شیمی	کارشناسی	مجرد
زن (گروه ۴)	۲۴	کامپیوتر	کارشناسی	متاهل
مرد	۲۵	هوا - فضا	کارشناسی ارشد	مجرد
زن (گروه ۴)	۲۵	مهندسی پزشکی	کارشناسی	متاهل
مرد (گروه ۴)	۲۵	نفت	کارشناسی ارشد	مجرد
مرد	۲۵	سازه	کارشناسی	متاهل
زن	۲۵	کامپیوتر	کارشناسی ارشد	متاهل
زن (گروه ۴)	۲۵	مهندسی پزشکی	کارشناسی	مجرد
مرد (گروه ۱)	۲۵	مواد	کارشناسی	مجرد
زن	۲۶	شیمی	کارشناسی ارشد	مجرد
مرد	۲۶	حقوق	کارشناسی ارشد	مجرد
زن	۲۵	کامپیوتر	کارشناسی ارشد	متاهل
زن	۲۶	حقوق	کارشناسی ارشد	مجرد
مرد	۲۶	حقوق	کارشناسی	مجرد
زن	۲۷	پرستاری	کارشناسی ارشد	متاهل
زن	۲۷	آزمایشگاه	کارشناسی ارشد	مجرد
زن (گروه ۴)	۲۷	مهندسی پزشکی	کارشناسی ارشد	مجرد
زن	۲۷	حقوق	کارشناسی ارشد	متاهل

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتکین ریزی) ۱۷

زن/مرد	سن	رشته تحصیلی	دوره تحصیلی	وضعیت تاهل
زن	۲۸	حقوق	کارشناسی ارشد	مجرد
مرد	۲۸	مکانیک	کارشناسی ارشد	مجرد
مرد	۲۸	برق	کارشناسی ارشد	مجرد
زن	۲۸	مهندسی پزشکی	کارشناسی ارشد	مجرد
مرد	۳۱	برق	دکتری	مجرد
زن	۳۱	حقوق	دکتری	متاهل
زن	۳۲	فیزیوتراپی	کارشناسی ارشد	مجرد
زن	۳۳	حقوق	کارشناسی ارشد	مجرد
مرد	۳۴	مکانیک	دکتری	متاهل
مرد	۳۵	حقوق	دکتری	متاهل
مرد	۳۵	مکانیک	دکتری	مجرد
زن	۳۶	علوم آزمایشگاه	دکتری	متاهل

جدول بعدی مرتبط با تعریف دگرخواهی که روند کدگذاری و استخراج مضمون های فرعی و اصلی ارائه می گردد:

مضمون های اصلی	مضمون های فرعی	مفاهیم اولیه
مسئولیت پذیری	خدمت به دیگران	همنوع دوستی میتواند به معنای خیر رساندن و خدمت به دیگران باشد
	کمک فکری	هرنوع کمکی حتی از نظر فکری که میتواند بعد معنوی و روحی داشته باشد
	فداکاری	در شرایط مهم و حساس بتونی از خودگذشتگی کنی یعنی بتونی برای دیگران فداکاری کنی
	اختیاری بودن	البته همونوع دوستی میتواند بیشتر حالت اختیاری هم داشته باشد
	قلبی بودن	اینکه انتظار هم نداشته باشی یعنی بیشتر با حالت قلبی کاری انجام بدی
	پاسخ به نیازها	به خواسته ها و ارزشهای طرف مقابل احترام بگذارم و بتونیم به نیازهای دیگران در حد توان پاسخ بدیم.

مسئولیت پذیری

مصاحبه شوندگان برای توصیف دگرخواهی به مضامینی همچون: احساس تعهد، خدمت به دیگران، کمک فکری، فداکاری، اختیاری بودن، قلبی بودن، دیدن دیگری و پاسخ به

نیازها را بیان کردند که این مضامین به نوعی اشاره به مسئولیت پذیری دارند. مسئولیت پذیر بودن جوانان عامل مهمی برای انسجام، مشارکت، نظم اجتماعی و از ویژگی های مثبت جامعه محسوب می شود چراکه میان مسئولیت پذیری با سلامت روانی و اعتماد اجتماعی نیز همبستگی بالایی وجود دارد. مسئولیت پذیری به ارتباط میان فرد با دیگر افراد و همینطور به چگونگی پاسخ فرد به مسایل پیرامونی بر می گردد که البته با وجود مسئولیت پذیری ارزش های فرهنگی دیگر همچون: مشارکت اجتماعی، همکاری اجتماعی، توجه به حقوق دیگران معنا می یابد. اینکه مسئولیت پذیری چگونه شکل می گیرد؟ چگونه امکان تداوم دارد؟ تا چه حد اختیاری و تا چه حد ابعاد اجتماعی و الزامی دارد؟

هانس بیرهوف مسئولیت پذیری اجتماعی را به عنوان یک ویژگی شخصیتی عالی در افراد می داند که در روابط با دیگران و در شرایط های گوناگون شکل می گیرد؛ از نظر وی داوطلبانه بودن مسئولیت اجتماعی مهمترین مشخصه آن می باشد که قابل ستایش و به آن ارجح و منزلت می بخشد (کوهی، ۸: ۱۳۹۵)

الهام (۲۱ ساله دانشجوی کارشناسی کامپیوتر) گفت:

همنوع دوستی یعنی اینکه ما در شرایط حساس نسبت به دیگران احساس تعهد داشته باشیم؛ با هدف کمک کردن و البته کمک کردن به دیگران هم نیازمند این هستیم که فرد کمک کننده توانایی کمک کردن داشته باشد.

مسئولیت پذیری اجتماعی نوعی احساس التزام به عمل و یا واکنش فردی در شرایط گوناگون به دلیل تعهد به دیگران و پایبندی به دیگران، پیروی از قواعد و معیارهای اجتماعی و درک قواعد گروهی می باشد. از نظر هایدن (۱۹۸۱) افراد مسئولیت پذیر، مقرراتی و در مسئولیت پذیری اجتماعی فرد گرایش مسئولانه دارد و برای فعالیت مسئولانه احساس شایستگی و خود را اثرگذار احساس می کند. رفتار همنوع دوستی با مفاهیم شهروندی و حتی سرمایه اجتماعی مرتبط می باشد (یزدان پناه، ۶: ۱۳۹۳)

فرهاد (۲۱ ساله دانشجوی کارشناسی نفت) گفت:

در همنوع دوستی علاوه بر ابعاد مادی، ابعاد فکری هم شامل میشه؛ کمک فکری هم میتونه در شرایطی به مانند کمک مادی اثرگذار باشه. یکی از حالت های همنوع دوستی که میتونه خیلی ارزشمند باشه گذشت و فداکاری برای شرایط دیگران هستش.

سوگند (۲۲ ساله دانشجوی کارشناسی نساجی) گفت:

من فکر می کنم مسئولیت پذیری میتونه در موارد بسیاری جنبه فردی داشته باشه یعنی فرد بدون هیچگونه چشم داشتی وارد فعالیت های خیرخواهانه بشه اما نکته خیلی مهم این هستش که تو هر چقدر هم مسئولیت پذیر باشی ، بالاخره نگاه میکنی به اینکه دیگران هم آیا مسئولیت پذیر هستند؟ منظورم این هست که تو در اطراف خودت ببینی که یک عده ای حتی به میزان کم حس مسئولیت پذیری دارند و گرنه تا حدی این حس ممکن هست کمتر بشه.

مسئولیت پذیری حس تعهد اخلاقی را افزایش و هرچه مسئولیت پذیری و تعهد اخلاقی افزایش پیدا کند ، تمایل به همونوع دوستی بیشتر می شود (دلاور، ۵: ۱۳۹۳). از نظر ارنشتاین مسئولیت پذیر بودن شهروندان در فضای شهری از ویژگی های مثبت جامعه محسوب می شود، مسئولیت پذیری و مشارکت فرایندی مبتنی بر حضور آگاهانه و فعال فرد، ارادی و آگاهانه که در جهت بهتر شدن شرایط زندگی دیگری در مقیاس های مختلف شامل: فعالیتهای خصوصی، محلی، نهادها و در سطح کلان در جهت توسعه حرکت می کند. از نظر رولند کولین جامعه شناس توسعه گرا، مسئولیت پذیری اجتماعی عامل پیوند دهنده افراد و گروههای اجتماعی که برای دگرگونی های اجتماعی به آمادگی های ذهنی موجود و انگیزه های فردی برای مشارکت بر می گردد و هر چه مسئولیت پذیری اجتماعی بیشتر، مشارکت اجتماعی نیز بیشتر می گردد (نیکخواه، ۱۸: ۱۳۹۹).

در ادامه چگونگی اثرگذاری روابط اجتماعی بر دگرخواهی که در جدول زیر روند کدگذاری شامل مفاهیم اولیه ، مضمون های فرعی و اصلی می باشند:

مضمون های اصلی	مضمون های فرعی	مفاهیم اولیه
مدارای اجتماعی	احترام به عقاید	اینکه در روابط اجتماعی نسبت به ارزشها ، عقاید و حقوق دیگران احترام بگذاریم
	فهم متقابل	به فهم متقابل برگرده اینکه بتونیم در شرایط گوناگون فهم دوطرفه داشته باشیم
	خیرخواهی	هرچی که برای خودم می پسندم برای دیگران هم بپسندم ، دیگران رو هم ببینیم
	ریسک پذیری	انجام کار خوب نیازمند روحیه ریسک پذیری هستش
	بردباری	تحمل اندیشه مخالف رو داشته باشیم و اینکه بتونیم خودمون رو جای دیگران بگذاریم
تعلق اجتماعی	نظارت مردمی	وجود نهادهای نظارتی مردمی و ضمانتهای اجرایی برای کمک رسانی
	اعتماد متقابل	اگه به همدیگه اعتماد داشته باشیم روی فرهنگ همونوع دوستی خیلی میتونه

	اثرگذار باشد	
	حس وابستگی	به محیط حس وابستگی داشته باشی
	یکی شدن	در جای که زندگی میکنم حس یکی بودن با اونجا داشته باشی، اینکه خودت رو عضو اونجای که زندگی میکنی بدونی
	دیده شدن	حس غریبه بودن نداشته باشی، اینکه حس کنی دیده میشی، شنیده میشی
برابری فرصتها	شرایط اقتصادی	شرایط اقتصادی جامعه خیلی مهمه؛ وقتی شرایط اقتصادی مناسب داشته باشیم در کارهای خیر میشه وارد شد
	انحصارگری اقتصادی	الان اقتصاد حالت انحصاری پیدا کرده و انحصارگری در جهت عدالت حرکت نمیکنه و حتی روی همون دوستی پیامد داره
	برابری فرصتها	اگه برابری فرصتها برای رقابت کردن و شرایط مناسب اجتماعی برای زندگی کردن وجود داشته باشه
	حق زندگی	چقدر حق انتخاب برای زندگی دارم. چقدر با آرزوهایم فاصله دارم؟ چطور میشه در این شرایط سخت به آرزوها رسید؟ هرچی این فاصله کمتر باشه من هم میتونم به فکر دیگران باشم

در بررسی زمینه ها و عوامل اثر گذار بر همونوع دوستی، ۳ مضمون اصلی شامل: مدارای اجتماعی، تعلق اجتماعی، برابری فرصتها حاصل گردید. در مورد مضمون مدارای اجتماعی که شامل مضامین: احترام به عقاید، فهم متقابل، خیرخواهی و بردباری می باشد. با توجه به کثرت های فرهنگی و قومیتی در جامعه ایران مدارا شیوه مناسبی برای بهبود کیفیت مناسبت های اجتماعی و پذیرفتن تفاوت ها و باورهای گوناگون، بردباری برای به اشتراک گذاشتن خواسته ها با هدف خرد جمعی، توانایی برای گفتگو و توافق در جهت تقویت سرمایه اجتماعی و همبستگی می تواند باشد. اما در شرایطی که فردگرایی بیش از گذشته دیده می شود مدارای اجتماعی چگونه امکان شدن پیدا می کند؟ تا چه حد مدارای اجتماعی مبتنی بر یادگیری و فرهنگ سازی می باشد؟

مدارا امری که بیشتر تکیه بر مفهوم حقوق یا آزادی عقیده دارد و مظهر نوعی اخلاق عملی روزمره که نخستین اصل آن انجام وظیفه انسان در نگه داشتن حرمت دیگری که دارای محتوایی کثرتگرا می باشد. در همین راستا اسکارمن (۲۰۰۹) مدارا را به دو دسته مثبت و منفی تقسیم کرده که مدارای منفی به معنای عدم حق مداخله در محدوده آزادی و مسایل مختلف مردم و مدارای مثبت به معنای پشتیبانی از حقوق و آزادیهای مردم برای دستیابی به اهداف زندگی و برخورداری آنها، به ویژه اقلیتها از فرصتهای برابر جامعه می باشد (بهیان، ۱۳۹۲: ۱۴۰۰)

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتکین ریزی) ۲۱

محمد (۲۸ ساله ، ارشد برق) گفت : اینکه شما فرض کن اگر چیزی برای خودم می خواهم داشته باشم چنین حسی و نگرشی برای دیگران هم لحاظ کنم . مدارا یعنی یک امر دو طرفه که دگرخواه باشیم . اگه چیزی برای من مناسب هست چنین حقی برای دیگران هم منظور داشته باشیم.

در همین راستا رضا (۳۱ ساله ، دانشجوی دکترای برق) چنین نظری داد:
در زندگی شهری به دلیل میزان بالای جمعیت برای بهتر شدن شرایط ، نیازمند این هستیم که به ارزشها و عقاید همدیگه احترام بگذاریم . این احترام به ارزشها و عقاید هستش که موجب زیبا شدن جریان زندگی میشه.

از رویکرد پاتنام وجود شبکه های گسترده و انجمن های گوناگون اجتماعی در فضای شهری موجب می شود که افراد با نگرش های متفاوت گرد هم آیند و منبع قابل توجهی برای افزایش مدارای اجتماعی باشند(افراسیابی ، ۴ : ۱۳۹۰). پرستون کینگ (۱۹۷۶) سه تقسیم بندی از مدارا می کند؛ مدارای هویتی به معنای مدارا نسبت به ویژگی های که اختیاری نیستند به مانند ادیان ، ملیت ، قومیت و مدارای سیاسی به معنای مدارا نسبت به نگرش های سیاسی متفاوت و مدارای رفتاری به معنای تسامح و تساهل نسبت به الگوهای رفتاری متفاوت که بیشتر جنبه سبک زندگی دارند(فیروز جاییان ، ۴ : ۱۳۹۵).

اشکان (۳۵ ساله دانشجوی دکترای مکانیک)گفت:

من نمی خوام ایده آلی نظر بدم و نمی خوام فقط واقع گرای صرف باشم ، گسترش دگرخواهی در همه زمینه ها نیازمند پیش زمینه ها و بستر سازی مناسب هستش . اما خصوصیت و خلق و خوی ایرانیان علاوه بر اینکه خیلی پیچیده هستش و به گونه ای هست که در کوتاه زمان ممکن هم میتونند کارهای بزرگی انجام بدن . این چیزی که شما در موردش سؤال میکنی اول به بردباری بر می گرده یعنی اینکه تحمل اندیشه مخالف رو داشته باشیم و اینکه بتونیم خودمون رو جای دیگران بگذاریم.

مضمون بعدی تعلق اجتماعی ؛ از نیازهای اساسی انسان که محصول روابط اجتماعی و به معنای حسی عاطفی و ذهنیت مثبت به فضای زندگی که شکلی از وفاداری و تعهد اجتماعی نسبت به دیگران را به همراه دارد و موجب هم نوع دوستی در محیطی می شود که در آن زندگی می کنیم. حس تعلق اجتماعی بر ارزش ها ، نگرش ها و رفتارهای فردی اثرگذار تا جایی که زمینه های تقویت، همبستگی و اعتماد را فراهم می کند. حسی که به فرد هویت می بخشد و اعضا برای یکدیگر مهم و در ادامه سطح کیفیت زندگی افراد بهبود

پیدا می‌کند. حس تعلق اجتماعی به محیط از یک طرف علاوه بر پذیرش تکثرها و از طرف دیگر موجب احساس یکی شدن می‌گردد. اینکه چه عواملی موجب تعلق اجتماعی می‌شوند؟ تعلق اجتماعی دارای چه نتایج مثبتی می‌باشد؟

نرگس (۲۸ ساله ، دانشجوی ارشد مهندسی پزشکی) گفت :

الان شما به هرکجا نگاه میکنی توجه به هم‌نوع دوستی اخلاقی کمتر شده و یه حس غریبه بودن داری یعنی یکی جنبه عینی داری و قابل دیدن هستش و یکی جنبه روحی داره که هر دو با هم هستند . یکی جنبه بیرونی داره و یکی جنبه روحی و درونی . حالا شما فرض کن در جایی که حس غریبه بودن نداشته باشی ، اینکه حس کنی دیده میشی ، شنیده میشی موجب میشه که روی هم‌نوع دوستی اثرگذار و سازنده باشه .

سورن (۲۶ ساله ارشد حقوق) گفت :

در جای که زندگی میکنم اگر حس یکی بودن با اونجا داشته باشی ، اینکه خودت رو عضو اونجای که زندگی میکنی بدونی حالتی از وجه اشتراک روحی با دیگران پیدا می‌کنی؛ اینکه در همه چیز حس سهیم بودن داشته باشی و البته منظورم از همه چیز یکی برای همه و همه برای یکی ؛ این شرایط روی دگردوستی خیلی اثر می‌گذاره .

از نظر مک میلان در شکل‌گیری احساس تعلق به جامعه چندین عامل که عبارتند از : عضویت، نفوذ فرد در گروه و نفوذ گروه بر فرد، کمک رسانی به یکدیگر و تقویت شدن فرد بواسطه برآورد شدن نیازها که این چند عنصر حس ما بودن و تعلق اجتماعی را در سطوح خرد، میان و کلان تقویت می‌کند(صادقی جعفری ، ۸ : ۱۳۹۷).

دسته‌ای از اندیشمندان بر عوامل درونی خلق و خوی ایرانیان و دسته‌ای دیگر عوامل اجتماعی و سیاسی را در شکل‌گیری شخصیت احساسی ایرانیان تعیین‌کننده قلمداد می‌کنند و از نظر آنها موقعیت جغرافیایی ایران که حوادث تاریخی بسیاری به دنبال داشته و موجب شده سبک منطقی اداره امور کمتر کارساز باشد و زمینه برای نوعی احساس ناامنی پدیدآورد (موید حکمت ، ۱۰ : ۱۳۹۱).

نسرین (۲۶ ساله ، ارشد حقوق) گفت:

اگه به همدیگه اعتماد داشته باشیم روی فرهنگ هم‌نوع دوستی خیلی میتونه اثرگذار باشه. من برای بهتر شدن روابط اجتماعی معتقد هستم اعتماد اجتماعی عامل مهمتری هستش یعنی در اولویت قرار داره . اعتماد یعنی حس یکی شدن ، یعنی ما شدن ، یعنی با

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتکین ریزی) ۲۳

هم بودن و اینکه چرا ارزش دگردوستی کمتر شده و یا بی تفاوتی دیده میشه برای پایین بودن اعتماد در روابط اجتماعی هستش .

(۲۶ ساله ، ارشد حقوق) بر این نظر می باشد:

در جای که زندگی میکنم حس یکی بودن با اونجا داشنه باشی ، اینکه خودت رو عضو اونجای که زندگی میکنی بدونی و البته معتقد هستم در ترویج دگرخواهی نیازمند ضمانت های نهادی ، یعنی وجود نهادهای نظارتی مردمی که ضمانتهای اجرایی داشته باشند برای کمک رسانی خیلی مهم و حیاتی هستش . ببینید حس ما شدن نیازمند وجود و حضور نهادهای مردمی مقتدر هستش که بتونه در جهت بسترسازی فرهنگی برای دگردوستی حرکت کند.

مضمون بعدی برابری فرصتها که شرکت کنندگان به مضامینی همچون : شرایط مناسب اقتصادی، انحصارگری در اقتصاد و حق زندگی اشاره کردند. توزیع فرصتها از مهمترین شاخص های توسعه که با مفهوم دیگری به نام عدالت اجتماعی قرابت بسیار دارد. توزیع فرصت ها از یک طرف با حقوق اجتماعی و از طرف دیگر با وظایف و نقش های اجتماعی مرتبط می گردد . توزیع فرصت ها در جهت عدالت اجتماعی از مهمترین مسایل ، نیازها ، دغدغه ها و از والاترین ارزشها که موجب رفاه اجتماعی و قوام زندگی در شرایط صلح آمیز را امکانپذیر می کند. در همین راستا برابری فرصت ها از مهمترین پیش شرط های دگرخواهی که البته از نگاه جوانانی که با آنها مصاحبه شد توزیع و برابری فرصتها به شکل عادلانه دیده نمی شود و چنین روندی روی فعالیتهای خیرخواهانه اثر منفی می گذارد.

فرناز (۲۷ ساله ، ارشد پرستاری)گفت:

الان اقتصاد با مسایل بسیاری روبرو هستش که خیلی در اختیار خواسته های مردم نیست ، در جهت عدالت اجتماعی نیستش و پیامدهای بسیاری داره ، حقوق پرستارها و امنیت شغلی پرستارها قابل قبول نیست . در همین حرفه پرستاری مهمترین اصلی که تو بتونی ادامه بدی اول از همه علاقمندی به حرفه پرستاری هستش که به نوعی همون دگرخواهی هستش . وقتی شرایط مادی زندگی مداوم با مساله روبرو باشه یک پرستار تا کجا میتونه ادامه بده و تحمل کنه

مبنای اندیشه های ببلای و لوچیانی (۱۹۸۷) رشد اقتصاد سالم به توزیع عادلانه منابع اجتماعی ، فضای مدنی و رقابتی بر می گردد (باغبانی ، ۱۲ : ۱۳۹۸) در همین راستا از نگاه رزاکرم انحصارگرایی در اقتصاد موجب پاسخگو نبودن دولت به مردم و پیامدهایش فساد

مالی و بی‌اعتمادی مردم نسبت به دولت و تداوم چنین شرایطی موجب فساد مالی و بی‌اعتمادی بیشتر مردم به دولت می‌شود (فیروز جاه، ۱۴: ۱۳۹۸).

مریم (۲۷ ساله ارشد علوم آزمایشگاه) گفت:

چطور میشه در این شرایط سخت به آرزوها رسید؟ هرچی این فاصله کمتر باشه من هم میتونم به فکر دیگران باشم. الان با داشتن یک رزومه قوی هم احتمال استخدام نداری چون روند استخدامی به نوعی مبتنی بر رابطه شکل می‌گیره تا ضوابط و من حد اقل اول باید شرایط کاری مناسبی داشته باشم تا بتونم نسبت به دیگران هم حس هم‌نوع دوستی داشته باشم.

زینب (۳۲ ساله ارشد فیزیوتراپی) گفت:

اگه برابری فرصتها برای رقابت کردن و شرایط مناسب اجتماعی برای زندگی کردن وجود داشته باشه و من تا حدی هم بنا به اجبارهای زندگی ادامه تحصیل دادم اما احتمال اینکه تاثیری بر درآمد و جایگاه شغلی من داشته باشه خیلی کم هستش چون عدالت و برابری معنای آنچنانی نداره. حالا شما به من بگو در چه شرایطی میشه به دگرخواهی خیلی توجه کرد؟ من منظورم این نیست که بی‌توجه باشیم اما برابری و عدالت اجتماعی و ابعاد دیگش مانند عدالت اقتصادی هر چه بیشتر باشه مشخصه که دگرخواهی هم بیشتر میشه.

در ادامه مهمترین عوامل کلان سیاسی و فرهنگی در ترویج دگرخواهی:

مفاهیم اولیه	مضمون‌های فرعی	مضمون‌های اصلی
اگه بخواهیم خیلی تخصصی نگاه بشه فکر میکنم داشتن حق انتخاب برای زندگی باشه وقتی حق انتخاب داشته باشی یعنی به تو بها و ارزش دادند و تو هم نسبت به دیگران حساس میشی و انسانی نگاه میکنی و حق انتخاب یعنی اینکه شرایط برای شکوفا شدن استعدادها مهیا باشه.	حق انتخاب	تکثر فرهنگی
	نواندیشی	
	فرهنگ سازی	
انسجام قومیتی مهم هستش، قومیت‌ها در کنار هم باشند	انسجام قومیتی	میهن پرستی

مفاهیم اولیه	مضمون های فرعی	مضمون های اصلی
ملی گرایی موجب حس وطن پرستی میشه و وطن پرستی به روی همون دوستی اثر میگذاره	ملی گرایی	
	عواطف ملی	
احساس مشترک میان مردم ایران نسبت به هم و نسبت به آب و خاک	امید به آینده	امید اجتماعی
	امید به زندگی	
هر چه امید به آینده بیشتر باشه ، همون دوستی هم بیشتر میشه پیش نیاز توسعه امید به آینده هستش به دلیل اینکه امید یعنی زندگی، حرکت ، امید حتی با عشق به زندگی هم مرتبط هستش		
عواملی که به روی امید مردم اثرگذار هستش خیلی مهمه چرا که امید به آینده اثرگذار بسیاری در جامعه داره اصن امید یعنی همه چیز		
هر چقدر افرادی که لیاقت و شایستگی دارند در سمت های کلان و حساس وارد بشند.	لیاقت و شایستگی	شایسته محوری

مضمون تکثر فرهنگی که شامل مقوله های فرعی: حق انتخاب ، نو اندیشی و فرهنگ سازی می باشد. دنیای امروز دنیای تعدد و تنوع در عقاید و شیوه های زندگی که اقوام، مذاهب و خرده فرهنگ ها خواستار شنیده شدن و به رسمیت شناخته شدن هستند که علاوه بر ابعاد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی شامل بعد فرهنگی نیز می باشد. تکثر فرهنگی در جهت تعادل لازم و سازنده میان نگرش های گوناگون که روشی برای همزیستی عقاید و سبک های زندگی گوناگون مبتنی بر گفتگو و فهم متقابل در کنار یکدیگر می باشد. با این وصف مهمترین خواسته های که جوانان برای روش و سبک زندگی دارند و تحقق خواسته ها می تواند زمینه ای برای گسترش دگرخواهی باشد.

ایلیا (دانشجوی ۳۵ ساله ، دکترای حقوق)گفت:

وقتی حق انتخاب داشته باشی یعنی به تو بها و ارزش دادند و تو هم نسبت به دیگران ارزش و بها در نظر میگیری و این موجب همون دوستی میشه. داشتن حق انتخاب شرایط را برای شکوفا شدن استعدادها مهیا میکنه، استعدادها که شکوفا بشند یعنی شرایط اجتماعی مناسب وجود داره و در نتیجه تو بهتر میتونی فکر کنی، زندگی کنی، شادی کنی و حتی در روابط اجتماعی و فضای عمومی برای دیگران مفید باشی.

تکثرگرایی در فضای مبتنی بر عقلانیت ارتباطی که در آن مسایل موجود مبنی بر استدلال و منطق مورد بحث و بررسی قرار گرفته و هدف اصلی فضای عمومی رسیدن به توافق جمعی و خیرهای مشترک با توجه به شرایط زمانی و مکانی می باشد. فضایی برای

نقد و نقادی، برای بیان خواسته‌های مردمی، افزایش سرمایه اجتماعی همین‌طور پیشنهاد راهکارهای نظری و عملی که موجب امید به بهبود امور برای آینده باشد. تکرار گرای به معنای به معنای وارد کردن و به اشتراک گذاشتن خواسته‌های مردمی در تصمیم‌گیری‌های (سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی) و ایجاد شرایط برای رقابت میان مجموعه‌های متفاوت نظام‌های ارزشی، تشخیص نیازهای زمانه و ایجاد شرایط برای حرکت در جهت پاسخ‌دهی به نیازها و مطالبه‌های مردمی که اهمیت بسیار حیاتی دارد.

در این راستا مرضیه (۳۳ ساله ارشد حقوق) چنین نظر داد:

ایجاد شرایط مناسب زندگی برای هموطنان مسیحی، زرتشتی و یهودی و احترام به ارزشها و عقاید همدیگر... آیا به راستی شرایط اجتماعی برای هموطنان زرتشتی و حتی دیگر مذاهب شرایط مناسبی هست؟ ببینید عقاید هرکسی برای خودش مهمه اما تا جایی که به دیگران تحمیل نکنیم. وقتی شرایط اجتماعی برای حضور همه مذاهب برای فعالیت‌های اجتماعی وجود داشته باشه و اینکه به شکل هم وطن و شهروند ایرانی به یکدیگر نگاه کنیم یعنی فرهنگ‌سازی، یعنی نواندیشی در جهت دگردوستی.

مضمون بعدی میهن پرستی که شامل مقوله‌های فرعی: انسجام قومیتی، ملی‌گرایی و عواطف ملی می‌باشد. در فلات ایران از یک طرف افراد باید برخوردار از حقوق اجتماعی و شهروندی باشند که همان حقوق ملی و از طرف دیگر به دلیل تنوع قومیتی باید برخوردار از حقوق قومیتی باشند که اثرگذاری مستقیمی بر وحدت در کثرت دارد. اینکه حس مشترک ملی و یا مفاهیمی همچون وطن، آب و خاک، ایران، در ارتباط با دگرخواهی چه معنایی دارند؟

امید (۳۵ ساله، دانشجوی دکترای مکانیک) گفت:

مهمترین مساله موجود در حال حاضر این هست که انسجام ملی تقویت شود، ملی‌گرایی تقویت شود به این دلیل که باید از نگاه کلان نگاه کنیم. ملی‌گرایی موجب حس وطن پرستی میشه و وطن پرستی به روی هم‌نوع دوستی در سطح ملی اثرمیگذاره و من معتقد هستم حفظ انسجام ملی حتی پیش نیاز حل مسایل دیگه هستش. این انسجام ملی یک معنای یکی شدن داره و یکی هم معنای پذیرش هویت‌های قومیتی هستش.

مبنای نظر تیلور در دنیای نوین ما برای اطمینان یافتن از هویت خود، به بازشناسی و پذیرش دیگری نیازمند هستیم. بازشناسی در جهت طرفداری از حقوق فرهنگی اقلیت‌ها و قومیتها و این همان چیزی هست که نیروی عاطفی ملی‌گرایی را تامین می‌کند. (الیوت

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتکین ریزی) ۲۷

وترنر، ۴۷۳: ۱۳۹۷). برای ریچارد رورتی نیز با تاکید روشن بر اهمیت همدردی و از دل‌بستگی جدی به دیگر انسان‌ها شروع می‌کند که وابستگی عاطفی انسان‌ها از طریق عواطف و همنشینی‌های روزمره تحقق می‌یابد که دنیای خود و دیگران را بهسازی کنیم. سیاست بدون وابستگی عاطفی فرد به میهنش، نمی‌تواند آفریننده باشد (همان، ص: ۴۹۷: ۱۳۹۷).

یزدان (۲۵ ساله ارشد هوا-فضا) گفت: ما در یک آب و خاکی زندگی می‌کنیم که خواستگاه فرهنگ‌ها و خرده فرهنگ‌های بسیاری هستند. چه چیزی می‌تونه موجب نزدیکی فرهنگ‌ها به هم بشه اینکه عواطف فرهنگی به هم نزدیک بشند. یعنی، قومیت‌های که هزاران سال در کنار هم زندگی کردند باید خواستگاه عواطف فرهنگی مشترکی داشته باشند. دقیق‌تر عرض کنم اینکه منظور از عواطف فرهنگی روح و احساس عظیم مشترک تاریخی مردم ایران هستند که باید احیا بشه و چنین بازنگری بنیادین و احیا می‌تونه روی ارزشهای انسانی همچون دگرخواهی اثر بسیار زیادی بگذاره.

مضمون بعدی امید اجتماعی که شامل مقوله‌های: امید به آینده، امید به زندگی و عشق به زندگی می‌باشد. امید اجتماعی از نشانه‌های پویا و شاخص‌های توسعه و از مهمترین نیازهای حیاتی، لازمه پیشرفت و نوآوری، انگیزه برای حرکت به سمت اهداف و آینده روشن، انگیزه برای حل مسایل با محوریت صلح و دوستی؛ امید در سطح فردی یعنی باور برای رسیدن به فردای بهتر؛ اینکه آینده بطور مطلوب بهتر از گذشته و در سطح کلان باور مثبت یک ملت برای شکل‌گیری و تحقق آینده بهتری باشد.

در مورد امید اجتماعی شاهرخ (۲۸ ساله، ارشد برق) گفت:

پیش‌نیاز توسعه امید به آینده هستند به دلیل اینکه امید یعنی زندگی، حرکت، امید حتی با عشق به زندگی هم مرتبط هستند و هر چه امید به آینده بیشتر باشه، هم‌نوع دوستی هم بیشتر میشه. هر چه در مورد امید گفته بشه باز هم باید گفته بشه چون امید مانند انرژی هستند که مداوم باید تولید و بازتولید بشه.

اولین مرتبه ریچارد رورتی به مفهوم امید اجتماعی اشاره کرد، امید اجتماعی تلاش، برنامه‌ریزی و همکاری میان افراد و گروه‌ها برای رسیدن به اهداف مطلوب؛ همین‌طور فعالیتی‌های که رسیدن به فردای بهتر را ممکن می‌داند. امید اجتماعی از طریق شهروندان برای شهروندان تحول ایجاد می‌کند، مفهومی که چگونه می‌توان از شرایط کنونی به شیوه‌ای مصلحانه جویانه به آینده‌ای بهتر رسید (Rorty, 2007: 117). از نظر شنايدر امید حالتی

درونی و ذهنی که مبتنی بر اراده، برنامه ریزی، انرژی شناختی و توانایی ایجاد مسیرها به سمت اهداف مطلوب و انگیزه داشتن برای حرکت در مسیرهاست. (افشانی، ۷: ۱۳۹۵).

لادن (۲۶ ساله، ارشد شیمی) گفت:

عواملی که به روی امید مردم اثرگذار هستند خیلی مهمه چرا که امید به آینده اثرگذار بسیاری در جامعه داره اصن امید یعنی همه چیز. نکته مهمی وجود داره اینکه وقتی من و یا هر کس دیگه وقتی به آینده نگاه می‌کنم آیند رو چطوری می‌بینم؟ اهدافی که دارم، آرزوهای که دارم یک طرف و مسیر رسیدن به اهداف و آرزوها چگونه هستش. الان شما به دگرخواهی اشاره کردی و من عرض می‌کنم که امید به آینده و با وجود امید به آینده چیزهای دیگه معنا پیدا میکنه.

و مضمون آخر شایسته محوری، شرایطی که در آن افراد مبنای شایستگی و نه مبنای جنس، طبقه اجتماعی، قومیت، نژاد و ... برای سمت‌های اجرایی انتخاب می‌شوند. در شایسته‌سالاری استعدادها شکوفا و رقابت در شرایط برابر و موقعیت افراد مبنای استعدادهای ذاتی آنها مشخص می‌گردد. انتخاب و بکارگیری مناسب‌ترین افراد در تصدی‌ها که انرژی نخبگان در جهت توسعه قرار گرفته و دانایان به روی کار می‌آیند.

اردشیر (۳۵ ساله، دانشجوی دکتری حقوق) گفت:

هر چقدر فردی که لیاقت و شایستگی دارند در سمت‌های کلان و حساس وارد بشند. در روش برنامه ریزی برای بهبود امور حضور افراد شایسته و با لیاقت و خردگرا که به لحاظ فلسفی از نگاه افلاطون به آنها دانایان گفته میشه و فکر می‌کنم که امور مبنای لیاقت و خرد تعریف بشند ارزش‌های انسانی بیشتر شکل می‌گیره.

۵. نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف فهم تفسیری از معنای دگرخواهی در نزد جوانان انجام شد که پس از بررسی متون مصاحبه‌های و تحلیل مضمون ۸ مضمون اصلی که عبارتند از: مسئولیت‌پذیری اولین مضمون، مدارای اجتماعی دومین مضمون، تعلق اجتماعی سومین مضمون، برابری فرصتها چهارمین مضمون، تکثرفرهنگی پنجمین مضمون، میهن پرستی ششمین مضمون، امید اجتماعی هفتمین مضمون و شایسته محوری هشتمین مضمون حاصل شد. داده‌های پژوهشی نشان دهنده آن می‌باشد که دگرخواهی در حد نازل می‌باشد. برای نمونه مسئولیت‌پذیر بودن شهروندان به عنوان ویژگی شخصیتی مهم و عامل

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتین ریزی) ۲۹

مهمی برای دگرخواهی اما نتایج بسیاری از پژوهش‌ها در سطح کشور حاکی از پایین بودن میزان مسئولیت‌پذیری در نزد اقشار مختلف دارد (کلدی، ۴: ۱۴۰۰). در مورد مدارای اجتماعی، مسائلی همچون: مسائل اقتصادی، نگرانی برای تامین نیازهای اولیه، امنیت، آزادی بیان، موجب تاثیر منفی بر روابط اجتماعی که پیامدهای دیگری از جمله: خود تخریبی، پرخاشگری و ناامیدی به همراه دارد (ذکایی، ۲۳: ۱۴۰۰)

در مورد مضمون تعلق اجتماعی که احساس تعلق موجب مسئولیت‌پذیری نسبت به دیگران و مشارکت اجتماعی می‌شود؛ احساس تعلق عامل مهمی در نزدیک کردن افراد به یکدیگر و اینکه فرد خودش را عضو یک مجموعه وسیع بداند. در همین راستا پایین بودن تعلق به شهر برای نمونه در میان شهروندان تهرانی بیانگر این واقعیت می‌باشد که افراد نسبت به مکان زندگی احساس مسئولیت و تعهد شناختی ندارند و در چنین شرایطی افراد مناسبت‌های احساسی خود را نسبت به مسایل دیگران از دست می‌دهند (ادریسی، ۲۹: ۱۴۰۱).

از دیگر مضمون‌های مرتبط با دگرخواهی، برابری فرصتها که البته با اندکی تسامح می‌توان از عدالت اجتماعی نیز یاد کرد. در پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان پنداشت عدالت اجتماعی در ایران کاهش یافته و با بدبینی همراه می‌باشد. (افشانی، ۱۶: ۱۳۹۹). در مورد مضمون امید اجتماعی و باوجود اهمیت حیاتی امید اجتماعی آمار و ارقام نشان از بحرانی بودن و میزان پایین امید اجتماعی حکایت دارند. جامعه ایران به تدریج با واقعیت بسیار نگران‌کننده ناامیدی مواجه شده و امید اجتماعی نسبت به گذشته روند کاهشی داشته و حتی همچنان در روند کاهشی حرکت می‌کند (امیرپناهی، ۲۷: ۱۳۹۷). ناامیدی درباره آینده به عنوان پنجمین مساله مهم کشور از میان هفت مساله مهم اجتماعی قرار گرفته و یافته‌ها بیانگر آن هستند که اکثریت مردم ایران نسبت به آینده امید ندارند (امینی، ۲: ۱۴۰۱). در میان مضمون‌های مرتبط با دگرخواهی، فقط مضمون میهن‌پرستی که داده‌های موجود نشان از بالا بودن مضمون میهن‌پرستی دارد. در همین راستا مبنای داده‌های پژوهشی در میان اقوام ایرانی احساس تعلق زیادی به ایران وجود دارد و بیش از ۸۱ درصد اقوام حاضر هستند برای دفاع از ایران در نبردهای نظامی وارد شوند (بهشتی، ۱۳: ۱۳۹۶).

بنابراین در بررسی هر یک از مضمون‌های مرتبط با دگرخواهی، داده‌ها نشان می‌دهند که به غیر از مضمون میهن‌پرستی مضمون‌های دیگر در حد نازل بودند و در پایین

آمدن دگرخواهی در روابط اجتماعی اثرگذار هستند. برای بهبود و افزایش دگرخواهی در حوزه ساختاری نیازمند همکنشی میان مطالبه‌های جوانان و مراکز تصمیم‌گیری در سطوح کلان، همین‌طور تشخیص خواسته‌ها و نیازهای جوانان و ایجاد شرایط برای حرکت در جهت پاسخ‌دهی به نیازهای زمانه و آینده‌نگری هستیم. علاوه بر حوزه عملی در به اشتراک گذاشتن خواسته‌های جوانان در حوزه نظری و تئوری برای افزایش دگرخواهی نیازمند توجه وافر به روش‌ها و تئوریهای هستیم که در جهت دگرخواهی اثرگذار باشند.

هالر و هادلر از آمارهای بین‌المللی ۴۱ کشور مبنای پیمایش‌های جهانی ارزش‌ها استفاده کردند و یافته‌ها نشان می‌دهند که لحاظ کردن خواسته‌های مردمی در تصمیم‌گیری‌های اجتماعی موجب امید اجتماعی می‌گردد (هالر و هادلر، ۱: ۲۰۰۶). همین‌طور مبنای رویکردهای برد بورن، وارد کردن خواسته‌های مردمی در عرصه‌های سیاسی، تاثیر بسیاری در افزایش امید اجتماعی و مشارکت اجتماعی که شادی‌آفرین هستند (Boren, 1965:2). از منظر ریچارد رورتنی انسجام از طریق تشکیل مای فراگیر با حضور "دیگری" شکل می‌گیرد و به دلیل حضور دیگری و تفاوتها، گفتگو نقش مهم و حیاتی در میدان‌مدارای متقابل برای زیست‌صلح آمیز دارد. رورتنی همزیستی و توافق اجتماعی را امر پسین می‌داند و همبستگی با گفتگو و تفاهم‌های مملو از تسامح و تساهل با دیگری حاصل می‌آید و موجب باور مردم برای شکل‌گیری امید اجتماعی و آینده بهتر خواهد شد (Rorty, 1991:81).

دگرخواهی از تلفیق عاملیت و ساختار شکل می‌گیرد و با اینکه عاملیت جوانها در میدان‌های اجتماعی نسبت به گذشته بیشتر شده اما افزایش و بهبود دگرخواهی در روابط اجتماعی جوانان از عملکرد ساختارهای اجتماعی نیز تاثیر می‌پذیرد. مضمون‌مدارای اجتماعی، مضمون‌برابری فرصتها، مضمون‌تکثر فرهنگی و مضمون‌شایسته‌سالاری نشان‌دهنده تکثر در حوزه‌های زیست‌جهان جوانان می‌باشد و اهمیت فراوان دارد که عقاید و ایده‌های گوناگون بتوانند در فضای مبتنی بر استدلال و گفتگو با یکدیگر رقابت کنند و رقابت متکثر روشی مناسب برای پاسخگویی به شرایط و نیازهای زمانه باشد.

کتاب‌نامه

احمدی، سیروس (۱۳۸۸) بررسی نوع دوستی در روابط روزمره اجتماعی و عوامل موثر بر آن، نشریه مجله جامعه‌شناسی ایران

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتکین ریزی) ۳۱

- آخوند فیض، لیدا و ذکایی، محمد سعید (۱۳۹۵) تحول معنای شادی در گذار دوره زندگی: پژوهشی در میان زنان شهر کرمان، فصل نامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی.
- ادریسی، افسانه (۱۴۰۱) تعلق به شهر و رفاه ذهنی شهروندان تهرانی. مطالعه جامعه شناختی شهری.
- افشانی، سید علیرضا و جعفری، زینب (۱۳۹۵) رابطه میان سرمایه اجتماعی و امید به آینده در میان دانشجویان دانشگاه یزد، فصل نامه علوم اجتماعی.
- افراسیابی، حسین و جهانگیری، جهانگیر (۱۳۹۰) مطالعه خانواده های شهر شیراز در زمینه عوامل و پیامدهای مدارا، جامعه شناسی کاربردی.
- البیوت، آنتونی و ترنر، برایان (۱۳۹۷) برداشت های در نظریه اجتماعی معاصر، ترجمه: فرهنگ ارشاد، تهران، نشر جامعه شناسان.
- امیرپناهی، محمد و مالمیر، مهدی (۱۳۹۷) وضعیت سنجی امید اجتماعی در ایران (تحلیل ثانویه پیمایش وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی) پژوهشنامه مددکاری اجتماعی.
- امینی، مژگان و سعادت و باقری، آرزو (۱۴۰۱) تعیین کننده های امید به آینده شغلی در شهر تهران، فصل نامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی.
- باغبانی، سعید (۱۳۹۸) تهدیدهای رانتیرسم در توسعه سیاسی جمهوری اسلامی ایران، فصل نامه توسعه اجتماعی.
- بختیار نصرآبادی، آمنه و بختیار نصرآبادی، حسنعلی (۱۳۹۰) تحلیلی بر فضای شهری مردم گرا و رابطه آن با رفتار شهروندی، جامعه شناسی کاربردی.
- بهشتی، سید صمد و حقمرادی، محمد (۱۳۹۶) احساس تعلق به ایران در میان اقوام ایرانی، جامعه شناسی کاربردی.
- بهبان، شاپور (۱۴۰۰) بررسی عوامل اجتماعی موثر بر مدارای اجتماعی، فصل نامه توسعه اجتماعی. (مورد مطالعه شهر اهواز).
- سروش، مریم (۱۳۹۱) احساس مسئولیت فردی و اجتماعی، دیگر خواهی و اعتماد اجتماعی میان نوجوانان مدارا
- دلاور، علی (۱۳۹۴) تبیین رابطه عوامل روان شناختی و اجتماعی بر نوع دوستی خیرین مدرسه ساز، روان شناسی تربیتی.
- دیلینی، تیم (۱۳۹۴) نظریه های کلاسیک جامعه شناسی، ترجمه: بهرنگ صدیقی و وحید طلوعی، تهران، نشرنی.
- ذکایی، محمد سعید (۱۴۰۰) دیگر خواهی و جامعه شناسی: نقد و بررسی نظریات موجود، فرهنگ تابستان و پاییز.

۳۲ جامعه‌پژوهی فرهنگی، سال ۱۶، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۴

رحمان سرشت، حسین و شجاعی، محمد حسین (۱۳۹۵) بررسی تاثیر نوع دوستی و تعارض در رابطه بر قابلیت یادگیری سازمانی در کارکنان دانشگاه علامه طباطبائی، فصلنامه پژوهش های رهبری و مدیریت آموزشی.

زنجان زاده اعزازی، هما و عظیمی هاشمی، مژگان (۱۳۹۳) نوع دوستی جوانان در سطح دوستان (مطالعه موردی شهر مشهد) نشریه جامعه شناسی مطالعات جوانان.

سپاه منصور، مژگان و مهدوی نجم آبادی، زهرا (۱۳۹۶) مدل سازی معادلات ساختاری در بررسی ارتباط بین نوع دوستی و همدلی با گرایش به معنویت دانشجویان، پژوهش های روان شناسی اجتماعی.

شیانی، ملیحه و فاطمی نیا، سیاوش (۱۳۸۸) میزان آگاهی شهروندان تهرانی از حقوق و تعهدات شهروندی، راهبرد یاس.

صادقی جعفری، جواد و یزدخواستی، بهجت (۱۳۹۷) تحلیلی بر احساس تعلق مردم به جامعه در حال تغییر ایران و عوامل موثر بر آن (شهر تهران)، مجله جامعه شناسی ایران.

عالم، عبدالرحمن (۱۳۷۹) بنیادهای علم سیاست، تهران، نشرنی.

عبداللهی، محمد و امینی، سعیده (۱۳۸۶) تحلیل جامعه شناختی دگردوستی در ایران (مطالعه موردی شهر تهران)، جامعه شناسی ایران.

فرهادی، مرتضی (۱۳۸۸) بازتاب آموزه های دینی در فرهنگ ایرانی و بنیادهای دگربار ناهمتر از، فصل نامه علوم اجتماعی.

فیروزجاییان، علی اصغر و فرزام، نازنین (۱۳۹۵) سرمایه فرهنگی و مدارای اجتماعی (آزمون مدل میمیک)، فصل نامه توسعه اجتماعی.

کاظمی، عباس و رضایی، محمد (۱۳۸۸) شهر بی انضباط و محدودیت های ظهور شهروندی در ایران، مجله مطالعه اجتماعی ایران.

کلدی، علیرضا (۱۴۰۰) تحلیل وضعیت اخلاق اجتماعی با تاکید بر مسئولیت پذیری اجتماعی (شهر تهران) مطالعه جامعه شناسی.

کوزر، لیویس (۱۳۷۹) زندگی و اندیشه بزرگان جامعه شناسی، ترجمه: محسن ثلاثی، انتشارات علمی.

کوهی، کمال (۱۳۹۵) بررسی تاثیر سلامت سازمانی بر مسئولیت پذیری اجتماعی (کارکنان دانشگاه تبریز)، فصل نامه توسعه اجتماعی.

گلچین، مسعود و حسینی، محمد رضا (۱۳۹۵) تحلیل تجربی رابطه عوامل اجتماعی با گرایش به رفتارهای نوع دوستانه (مورد مطالعه: شهروندان همدان) مطالعه جامعه شناختی شهری.

مردانی و ولدانی، مریم (۱۳۹۴) رابطه نوع دوستی با دینداری و جهت گیری مذهبی، فصل نامه علمی پژوهشی مطالعه اخلاق کاربردی.

فهم جوانان از دگرخواهی در روابط ... (امید ابوالفتحی و قربانعلی سبکتکین ریزی) ۳۳

موید حکمت ، ناهید (۱۳۹۱) ارزش بارز فرهنگی در مَثَل ها و تعبیرهای کنایی فارسی، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.

موید حکمت ، ناهید و محمدی ، بیوک و هاشمی فشارکی ، مریم السادات (۱۳۹۳) ارزش های فرهنگی غالب در سبک های زندگی (مطالعه موردی : شهر تهران)، جامعه پژوهی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال پنجم ، شماره سوم ، پاییز ۱۳۹۳.

میرزایی ، ملکیان، محمد و توکلی ، زهره (۱۳۹۷) بررسی وضعیت اخلاق اجتماعی در میان شهروندان کرمان، نشریه مطالعات اجتماعی ایران.

نوذری ، حمزه (۱۳۹۴) تحلیل تعارضات همسایگی و برخی پیامدهای آن در شهر تهران، بررسی مسائل اجتماعی ایران.

نیکخواه ، هدایت الله و آقا ملایی ، سحر (۱۳۹۹) نقش شهروندان در مواجهه با بحران های زیست محیطی، بررسی مسایل اجتماعی ایران

وثوقی، منصور و ازکیا ، مصطفی (۱۳۹۷) تجدد گرایی در شهر و رابطه آن با اخلاق نوع دوستانه با شهروندان؛ مطالعه موردی جوانان شهر مشهد ، مطالعه جامعه شناسی ایران.

همتی ، رضا (۱۳۹۳) تحلیل جامعه شناختی از وضعیت فرهنگ شهروندی و عوامل تبیین کننده آن (مورد مطالعه: شهر ایوان) برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی.

یزدان پناه، لیلا و حکمت ، فاطمه (۱۳۹۳) بررسی عوامل مؤثر بر مسئولیت پذیری اجتماعی جوانان (مطالعه دانشجویان دانشگاه شهید باهنر کرمان) مطالعه اجتماعی ایران.

Boren, Brad & Coplovitz (1965). The Structure of Psychological well-being. Chicago.

Egilmez, Eda(2017). Altruism and Popularity , International Journal Methodology, volume 3, Issue 2 , 65 – 74 .[http:// www.ijem.com](http://www.ijem.com).

Sampaio , Leonardo Rodrigues (2018). Altruism and empathy in situations involving unpredictable , Universidade Federal do Vale do São Francisco, Brazil.

S. Mattis, Jacqueline (2009). The Social Production of Altruism: Motivations for Caring Action in a Low-Income Urban Community , Department of Applied Psychology, New York University.

Yildirim, Nail (2016). A Qualitative Analysis of Altruism (Selflessness): Views of Headmasters in Turkey , Turkey, URL: <http://jets.redfame.com>

Rorty, Richard (1991). Objectivity, relativism and truth, Philosophical papers, volume1, Camdridge University.

Rorty, Richard. (2007). Philosophy as Cultural Politics. Cambridge: Cambridge University press.